

Wspólne stanowisko dotyczące wyroków w sprawach dwojga członków białoruskiego Centrum Praw Człowieka „Viasna”

Organizacje praw człowieka wzywają władze Białorusi do zaprzestania umotywowanego politycznie ścigania karnego

W środę, 3 listopada, Centralny Sąd Rejonowy w Homlu wydał wyrok w umotywowanej politycznie sprawie karnej wobec dwojga obrońców praw człowieka miejscowego oddziału Centrum Praw Człowieka „Viasna”. Kierownik homelskiego oddziału organizacji, **Leanid Sudalenka**, został skazany na trzy lata pozbawienia wolności, natomiast wolontariuszka, **Tatsiana Lasitsa** – na dwa i pół roku więzienia.

18 międzynarodowych organizacji wzywa władze Białorusi do natychmiastowego unieważnienia tego skandalicznego wyroku i wycofania wszelkich zarzutów zarówno wobec Sudalenki i Lasitsy, jak i wobec pozostałych pięciorga działaczy „Viasny”, którzy przebywają obecnie w areszcie na podstawie umotywowanych politycznie zarzutów.

„Motywowane politycznie procesy karne członków i wolontariuszy „Viasny” odbywają się w ramach „oczyszczania” społeczeństwa obywatelskiego, ogłoszonego przez prezydenta Aleksandra Łukaszenkę. Nie ulega wątpliwości, że władza prześladowuje Viasnę w odwecie za 25 lat wybitnej, nieustraszonej pracy organizacji w sferze obrony praw człowieka”

14 października oskarżenie zażądało kary trzech lat pozbawienia wolności dla Sudalenki i Lasitsy za „zorganizowanie i finansowanie masowych działań, rażąco naruszających porządek publiczny”. Zgromadzona „baza dowodowa” wygląda wręcz absurdalnie: prokuratura powołuje się między innymi na post Sudalenki na Facebooku, w którym oferuje on pomoc z drewnem rodzinie jednego z oskarżonych o „masowe zamieszki” w związku z pokojowymi protestami 2020 roku.

Sudalenka i Lasitsa przebywają w areszcie od ponad dziewięciu miesięcy (zostali aresztowani, odpowiednio, 18 i 21 stycznia). Proces rozpoczął się na początku września i odbywał się za zamkniętymi drzwiami.

18 stycznia organy ścigania zatrzymały także wolontariuszkę „Viasny” **Maryię Tarasenka**, w ramach sprawy karnej przeciwko Sudalence i Lasitsy, jednak po trzech dniach została ona zwolniona po podpisaniu zobowiązania o nieopuszczaniu kraju. Tarasenka wyjechała z Białorusi po tym, jak w październiku prokuratura zawnioskowała o skazanie jej na dwa i pół roku kolonii karnej.

Obecnie w aresztach z powodu oskarżeń umotywowanych politycznie przebywa jeszcze pięcioro obrońców praw człowieka „Viasny”: założyciel i szef Centrum Praw Człowieka **Ales Bialiacki**, jego zastępca **Valiantsin Stefanovic**, prawnik i koordynator kampanii „Obrońcy praw za wolnymi wyborami” **Uladzimir Labkovich**, koordynatorka służby wolontariuszy **Marfa Rabkova** i wolontariusz z Mińska **Andrei Chapyuk**.

Poważne obawy budzą warunki, w jakich przebywają w aresztach śledczych obrońcy praw człowieka: są oni poddawani okrutnemu i poniżającemu traktowaniu, ogranicza się im prawo do korespondencji. 13 października mężowi Marfy Rabkovej po raz pierwszy od 13 miesięcy zezwolono na widzenie z żoną, po którym poinformował, że nie udzielono jej pomocy medycznej, o którą wielokrotnie się zwracała.

Około 100 obrońców praw człowieka i wolontariuszy „Viasny”, a także członków ich rodzin zostało przesłuchanych w charakterze świadków w sprawach karnych toczących się wobec ich kolegów. Co najmniej siedmioro z nich ma status podejrzaných.

Białoruskie organy ścigania kontynuują regularne przesłuchania w sprawach członków „Viasny”, jak również wzywają do Komitetu Śledczego aktywistów innych organizacji społecznych i inicjatyw obywatelskich.

Sprawy karne wobec członków „Viasny” i innych obrońców praw człowieka są otoczone zasłoną tajemnicy, procesy odbywają się za zamkniętymi drzwiami, adwokaci pod groźbą cofnięcia prawa do wykonywania zawodu zmuszani są do podpisywania zobowiązań o nieujawnianiu okoliczności sprawy. 12 października Ministerstwo Sprawiedliwości, nie czekając na zakończenie postępowania dyscyplinarnego, arbitralnie odsunęło od pracy Natalię Matskevich – adwokata Marfy Rabkovej.

17 września 23 międzynarodowe i białoruskie organizacje broniące praw ogłosiły rozpoczęcie kampanii [#FreeViasna](#), żądając natychmiastowego uwolnienia członków organizacji.

Ponownie wzywamy władze Białorusi do:

- pełnego przestrzegania zobowiązań międzynarodowych w sferze poszanowania prawa do zrzeszania się, pokojowych zgromadzeń i wolności wypowiedzi wszystkich osób w kraju, zgodnie z wymogami Międzynarodowego paktu praw obywatelskich i politycznych, którego Białoruś jest stroną.
- pełnego poszanowania działalności obrońców praw i adwokatów, zapewniając każdemu z nich możliwość zgłaszania skarg na działania i politykę urzędników oraz organów państwowych, bez obawy o konsekwencje.

- do natychmiastowego uwolnienia, zgodnie z powyższymi zobowiązaniami: Tatsiany Lasitsy, Leanida Sudalenki, Alesia Bialiackiego, Valiantsina Stefanovica, Uladzimira Labkovicha, Marfy Rabkovej i Andreia Chepyuka, do cofnięcia wszelkich zarzutów wobec pracowników i wolontariuszy „Viasny”, w tym również wobec Maryi Tarasenka oraz innych obrońców praw, do zapewnienia im prawa do obrony w związku z arbitralnym zatrzymaniem i nieuzasadnionym postępowaniem karnym.

Sygnatariusze:

Amnesty International

Article 19

Barys Zvozhkau Belarusian Human Rights House

Białoruski Komitet Helsiński

Center for Civil Liberties

Civil Rights Defenders

Międzynarodowa Federacja Praw Człowieka (FIDH) w ramach Obserwatorium na rzecz Ochrony Obrońców

Front Line Defenders

Helsinki Foundation for Human Rights

Centrum Praw Człowieka Viasna

Human Rights House Foundation

Human Rights Watch

Międzynarodowe Partnerstwo na rzecz Praw Człowieka (IPHR)

Libereco – Partnership for Human Rights

Norweski Komitet Helsiński

Östgruppen – Szwedzka Inicjatywa na rzecz Demokracji i Praw Człowieka

Right Livelihood

Światowa Organizacja Przeciwko Torturom (OMCT) w ramach Obserwatorium na rzecz Ochrony Obrońców